

In 1924 krijgt Giacomo Puccini keelkanker. Hij besluit om een innovatieve therapie uit te proberen in het Institut de la Couronne in Brussel, waar hij in november 1924 wordt opgenomen onder de goede zorgen van dr. Ledoux. Er worden zeven radioactieve platina-implantaten in de keel van de componist ingebracht. Hoewel de operatie perfect wordt uitgevoerd, blijkt het hart van de componist niet bestand tegen de ingrijpende therapie. Puccini sterft op 29 november 1924 op zesenzestigjarige leeftijd. Tijdens zijn ziekte wijdde hij zich aan het schrijven van de opera 'Turandot', die hij niet kon voltooien.

***Concert ter gelegenheid van de
honderdste sterfdag van
Giacomo Puccini***

Società Dante Alighieri - Leuven
in samenwerking met KU Leuven

**Sopraan Emanuela Marulli
Pianiste Tiziana Bianco**

Brochure van de hand van Emanuela Marulli.

Programma

Adagio

Mi chiamano Mimì - La Bohème

Piccolo Tango

Lento e molto calmo

Piccolo valzer

Quando m'en vo - La Bohème

Foglio d'album

La scossa elettrica

Vissi d'arte - Tosca

Intermezzo uit de opera Suor Angelica

O mio babbino caro - Gianni Schicchi

I Crisantemi

Signore ascolta - Turandot

Intermezzo uit de opera Manon Lescaut

Tu che di gel sei cinta - Turandot

Sole e Amore

resultaten oplevert.

De jonge componist komt vervolgens in actie en weet uitgever Ricordi ervan te overtuigen hem toe te laten tot zijn 'team' van componisten. Vanaf dat moment vestigt hij zich op de internationale operascène, om in de daaropvolgende jaren zijn debuut te maken in het buitenland met "La Fanciulla del West" in het Metropolitan Theatre in New York.

Giacomo Puccini blijft aanwezig in operahuizen over de hele wereld met de encenering van zijn prestigieuze werken: 'La Bohème', 'Turandot', 'Tosca', 'Madame Butterfly', 'Gianni Schicchi', 'Suor Angelica', 'Edgar', 'Manon Lescaut' en andere.

Zijn bijzondere compositorische stijl tilt zowel de stemmen als de muziekinstrumenten tot het uiterste van hun mogelijkheden, tot het punt waarop de emoties en de kenmerken van de personages verheven en aangrijpend worden, daarnaast ook begeleid door het leidmotief dat Puccini in zijn composities gebruikt. Deze innovatieve operavorm met aandacht voor de psychologie van het personage moderniseerde de Italiaanse opera tot het punt dat Puccini's muziek zich met de komst van de stomme film op prachtige wijze aanpast aan de beelden. Hij ziet het potentieel van de muziek voor het beeld evenwel niet en weigert het voorstel om voor film te componeren. Desondanks is zijn muziek aanwezig in meer dan driehonderd films, waardoor de plot wordt versterkt en betekenis krijgt.

Biografische aantekeningen omtrent Giacomo Puccini

Giacomo Puccini wordt op 22 december 1858 in Lucca geboren in een familie die kan bogen op vijf generaties van musici.

Zijn muzikale talent blijkt al snel, al gaat dat niet gepaard met doorzettingsvermogen bij zijn studies.

In 1864 sterft zijn vader, een gebeurtenis die het grote gezin, bestaande uit moeder Albina Magi, hem en zijn acht broers, in grote economische moeilijkheden brengt. Ondertussen behoudt hij wel zijn zin om te componeren en wanneer hij in maart 1876 in Lucca een uitvoering bijwoont van Giuseppe Verdi's Aida, geeft dat werk hem inzicht in het te volgen studietraject. De jonge Giacomo besluit dat hij operacomponist wil worden waarvoor hij zich moet inschrijven aan het conservatorium van Milaan, een plek die te duur is gezien de precaire situatie van het gezin.

Puccini's moeder schrijft een brief aan koningin Margherita waarin ze om hulp vraagt, zodat ze haar zoon kan helpen om zijn compositiestudie af te ronden.

De Koningin verleent de muzikant een studiebeurs om de cursus aan het Conservatorium van Milaan te volgen. Amilcare Ponchielli en Antonio Bazzini zullen zijn leraren zijn en hun onderwijs zal bijdragen aan de groei en ontwikkeling van Puccini's unieke compositiestijl. In 1883 componeert Giacomo zijn eerste opera in competitie, "Le Villi", die echter geen bevredigende

Toelichting bij het programma

Adagio

Een stuk voor pianoforte dat reeds dateert van 1882 maar pas in 1982, honderd jaar na dat het werd gecomponeerd, voor het eerst werd uitgevoerd in Modena in een transcriptie voor strijkkwartet. De melodie is bedaard en delicaat.

Si, mi chiamano Mimi

De figuur van Mimi zingt deze aria in de eerste akte van de opera 'La Bohème'.

Rodolfo ontmoet Mimi op een koude Parijse mansarde. Zij is verlegen en breekbaar, maar haar schoonheid en zachtheid veroveren onmiddellijk het hart van de dichter. Wanneer hun handen elkaar raken, vraagt Rodolfo aan Mimi om hem over haarzelf te vertellen. Haar antwoord is de beroemde aria die we meteen gaan horen.

Een weetje: La Bohème is ontstaan uit een uitdaging tussen Puccini en Leoncavallo, een andere bekende Italiaanse componist. Beiden beslisten om over hetzelfde onderwerp te schrijven, gebaseerd op een roman van Murger, maar alleen Puccini's opera werd beroemd.

Piccolo Tango

Gecomponeerd in 1907 tijdens een van Puccini's reizen naar Argentinië. Het stuk baadt in een speelse, ritmische en soms hertstochtelijke sfeer

Lento e molto calmo

Dit werk voor pianoforte dat in 1916 in zijn huis in Torre del Lago werd gecomponeerd, straalt een zachte en contemplatieve sfeer uit. Puccini droeg het op aan de families van de oorlogsslachtoffers die in 1916 in de oorlog omkwamen.

Piccolo Valzer

Werk voor pianoforte dat werd uitgebracht in 1894. Puccini componeerde de wals geïnspireerd door het observeren van een schommelende boot op het Massaciuccolimeer, een plek waar hij graag ging vissen.

Hetzelfde werk werd later door de componist uitgewerkt om Musetta's beroemde aria 'Quando m'en vo' uit de opera 'La Bohème' te schrijven. Piccolo Valzer werd door het literair-militaire tijdschrift 'Armi e Arte' uitgegeven om de overhandiging van de vlag aan het slagschip 'Re Umberto' in herinnering te brengen.

Quando m'en vo

Een aria gebracht door Musetta uit de opera La Bohème uit 1896 met een libretto van Illica en Giacosa. De aria wordt in de tweede akte van de opera gezongen waarbij het personage een levendig en open karakter uitdrukt met een mengeling van gevoelens als passie, liefde, vreugde en verdriet.

De opera speelt zich af in het Parijs van de 19de eeuw in de buurt van het Quartier Latin en vertelt het leven van een groep jonge bohémienartiesten die worstelen om de eindjes aan elkaar te knopen, maar daarbij hun

Puccini vast. Hij kan niet verder en weet niet hoe hij het werk moet afmaken.

Ondertussen wordt hij ziek en helaas resulteert de ziekte snel in zijn overlijden. Het is Franco Alfano die het schrijven van de partituur voltooit en de opera afwerkt op basis van Puccini's notities.

We bevinden ons nu in het jaar 1926, in de Scala van Milaan. Dirigent van dienst is niemand minder dan Arturo Toscanini.

Tijdens de repetities, die zeer vlot verlopen, voltooit maestro Toscanini, zij het geërgerd, de opera. Maar bij de eerste en enige opvoering van Turandot onder zijn leiding, breekt hij, tot verbazing van publiek en theaterdirectie, de opera af nadat Liù's aria is gezongen. Dan draait hij zich om naar het publiek en roept: 'Hier eindigt de opera omdat maestro Puccini op dit punt is gestorven'. We schrijven 25 april 1926 ...

Sole e amore

Dit werk werd door het Genuese tijdschrift 'Paganini' uitgegeven op 15 december 1888. De tekst is geïnspireerd door het sonnet 'Mattinata' van Giosuè Carducci. De muziek is precies dezelfde als die waarmee het kwartet 'Addio dolce svegliare alla mattina' uit 'La Bohème' begint, de opera die de componist op dat moment aan het schrijven was.

Maar nog interessanter is de opdracht van Puccini aan de uit de Abruzzo afkomstige Francesco Paolo Tosti: 'Aan mijn meest dierbare F.P. Tosti, deze eerste kiem van La Bohème.

om af te zien van een poging om de troon te veroveren. Het idee dat hij zou kunnen sterven is onverdraaglijk, zowel voor haarzelf als voor haar vader. Door deze smeekbede verklapt Liù aan Calaf haar gevoelens voor hem, maar hij laat ze onbeantwoord.

Intermezzo uit de opera Manon Lescaut

Muzikaal moment in de opera in vier bedrijven die voor het eerst werd opgevoerd in het Teatro Regio in Turijn op 1 februari 1893. Het karakter van het intermezzo is dramatisch, van grote intensiteit en emotionele schoonheid.

Tu che di gel sei cinta

Uit het derde bedrijf van de opera 'Turandot'. De ijzige koningin ondergaat de fascinatie en het mysterieuze van Calaf, die haar in een uitdagend gebaar zijn naam niet prijsgeeft. Ze weet dat Liù de naam van de prins wel kent en beveelt haar om diens naam te onthullen. De liefvallige slavin kiest er echter voor om zijn naam niet uit te spreken omdat ze dit aan Calaf, op wie ze heimelijk is verliefd, heeft beloofd. Onder haar foltering stelt Liù een wanhoopsdaad: ze trekt een dolk uit de riem van een aanwezige bewaker en beneemt er zichzelf het leven mee. Liù, een vrouw van pure en belangeloze liefde, is een personage dat niet voorkomt in het originele sprookje 'Turandot'. Het is in feite een rol die is bedacht door Puccini omdat de dramaturgische plot passie en warmte ontbeerde. Nadat hij klaar is met het componeren van de laatste aria 'Tu che di gel sei cinta' en nadat hij het concept van het duet tussen Turandot en Calaf heeft geschreven, loopt

levensvreugde niet verliezen.

Foglio d'album

Naar verluidt componeerde Puccini dit werk voor pianoforte toen hij in New York was voor de première van 'La fanciulla del West' in het Metropolitan Theatre. Het stuk werd in 1942 in de Verenigde Staten gepubliceerd door de Edward B. Marks Music Corporation.

La scossa elettrica

Een "Marcia Brillante" voor pianoforte, gecomponeerd in 1899 en uitgevoerd ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de uitvinding van de elektrische batterij door Alessandro Volta. De mars werd geschreven in opdracht van de telegraafmaatschappijen om deze verjaardag extra in de verf te zetten. Hetzelfde stuk werd ook nog gearrangeerd voor muziekkorpsen.

Vissi D'Arte

Deze aria uit de opera Tosca, geschreven in 1900, wordt gezongen in het tweede bedrijf. De opera speelt zich af in Rome ten tijde van de Napoleontische oorlogen. Floria Tosca is een bekende zangeres die een emotionele band heeft met Mario Cavaradossi, een schilder. Scarpia, een meedogenloze Romeinse politiechef, beschuldigt Mario ervan aan de kant van de revolutionairen te staan en besluit om hem te arresteren en ter dood te veroordelen. Dan doet een wanhopige Tosca een beroep op Scarpia om Mario gratie te verlenen. Scarpia is bereid om een schijnexecutie in scène te zetten op voorwaarde dat de vrouw zich aan hem geeft. De

zangeres doet alsof ze het voorstel accepteert en wendt zich, gegrepen door wanhoop, in gebed tot god in een van de mooiste en meest aangrijpende Italiaanse opera-aria's geschreven door Giacomo Puccini.

Intermezzo uit de opera Suor Angelica

'Suor Angelica' ging op 14 december 1918 in première in het Metropolitan Theatre in New York. Hij behoort tot Puccini's drieluik 'Il Tabarro', 'Suor Angelica' en 'Gianni Schicchi'.

Het leidmotief van het intermezzo drukt de droevige en onderdrukte gevoelens uit van Suor Angelica die pas de dood van haar zoon heeft vernomen.

Een weetje: Puccini verbleef een maand lang als gast in het klooster van zijn zus, zuster Iginia, omdat hij de stilte van het klooster nodig had om die in muziek te kunnen omzetten.

O mio babbino caro

Aria uit de opera 'Gianni Schicchi' uit 1918, libretto van Giovacchino Forzano.

Lauretta, de dochter van Gianni Schicchi, en Rinuccio Donati, de neef van Buoso, zijn verliefd op mekaar en willen trouwen. Maar het verschil in sociale status tussen de twee jonge mensen maakt een huwelijk moeilijk. Rinuccio behoort tot een zeer prestigieuze Florentijnse familie. Gianni Schicchi bevindt zich in het huis van Buoso Donati wanneer deze laatste sterft. Nadat hij diens lijk heeft verborgen, doet Gianni Schicchi alsof hij Buoso is en vanuit diens bed dicteert hij een testament waarin hij veel van zijn

bezittingen toevertrouwt aan Gianni Schicchi, dat wil dus zeggen aan zichzelf, tot verbijstering van de aanwezige familieleden en een notaris die het bedrog niet opmerken. Hierdoor wordt Lauretta sociaal opgewaardeerd en kan ze met Rinuccio trouwen.

Dit waar gebeurde feit wordt vermeld door Dante Alighieri in de 30ste zang van zijn 'Inferno' die is gewijd aan de vervalsers.

I Crisantemi

Dit werk is gecomponeerd in 1890 ter gelegenheid van de vroegtijdige dood van Amedeo van Savoye, hertog van Aosta. De chrysant symboliseert heldhaftigheid, trouw en verdriet. De elegante, melancholische melodie bevat elementen die Puccini drie jaar later vervolgens heeft gebruikt in Manon Lescaut.

Signore, Ascolta!

Aria van Liù, slavin van Timur, een ontroonde koning en de vader van Calaf, protagonist van de opera 'Turandot'. Deze aria wordt gezongen in de eerste akte van de onvoltooide opera uit 1924, de laatste opera van Puccini's hand.

Calaf is gefascineerd door koningin Turandot, een mysterieuze vrouw die tegelijkertijd meedogenloos is voor haar kandidaat-echtgenoten. Aan iedereen die naar haar hand durft te dingen, legt de koningin drie raadsels voor. Niemand slaagt erin haar raadsels op te lossen, waarop de troonpretendenten worden geëxecuteerd.

Liù is in alles precies het tegenovergestelde van Turandot: zij is een verliefde en gepassioneerde vrouw, die Calaf smeekt